

Tájékoztatói tevékenység és hatékonysága egy textilkombinát kutatási-fejlesztési munkájában

A kutatásfejlesztéssel foglalkozó szakemberek egy-egy kutatási feladat végzése során folyamatos tájékoztatást igényelnek. A kért tájékoztatás jellege azonban a munka előrehaladásával változik.

A fejlesztési munka egyes lépései	Szakirodalmi tájékoztatói feladat
	irodalomkutatás irodalmi áttekintés összeállítása
Az új téma felvétele; a feladatok jóváhagyása és a célkitűzések realitásának ellenőrzése	Közvetlen együttműködés a témakollektívával; <ul style="list-style-type: none"> • folyamatos irodalomfigyelés • a legfrissebb információkból újabb irodalmi áttekintések összeállítása;
a munka kidolgozási rendjének meghatározása /metodikai terv készítése/	<ul style="list-style-type: none"> • a szakirodalmi munka megtárgyalása a témavezetővel;
a félüzemi kísérlet, ill. a matematikai szimuláció	<ul style="list-style-type: none"> • folyamatos irodalomfigyelés; • célzott tájékoztatás; • a munka során felmerülő speciális kérdésekkel kapcsolatos irodalomkutatás
A technológiai eljárás paramétereinek meghatározása a mérés technikai intézkedések leírása és teljesítményelemzés a felhasználási területek meghatározása zárójelentés készítése a termelés megindítása	

Az összeállításból látható, hogy az információsükséglet a munka egyes szakaszaiban különböző.

A Cottbus-i Textilkombinátban a fenti - tájékoztatási - tevékenységeket végző részleg munkáját, annak hatékonyságát rendszeresen vizsgálják. A tájékoztatást különböző feltételek melletti tevékenység hatékonyságának kiszámítására a szerző a következő képletet javasolja:

$$E_I$$

ahol

- E_I - a hatékonyság
- T_i - a témával foglalkozó i -edik fejlesztő munkatárs időfelhasználásának csökkenése /ha az információt nem ő keresi, hanem az információs mérnök szolgáltatja/
- t_k - a k -edik információs mérnök munkaidő-felhasználása /az adott információ előállítására/
- G_i - a témával foglalkozó i -edik fejlesztő munkatárs általános költségtétele /a bér százalékában/
- G_k - a k -edik információs mérnök általános költségtétele /a bér százalékában/
- L_i - a témával foglalkozó i -edik munkatárs bértétele /órabér/
- l_k - a k -edik információs mérnök bértétele /órabér/

A képlet számlálójában azoknak a fejlesztési munkatársaknak a költségei szerepelnek, akik gyakran fáradtságos munkával sokszor ugyanazt az információt keresik. A nevező azokat a kiadásokat tartalmazza, amelyek ezen információk szakképzett munkatársak általi beszerzése esetén adódnak.

Példa

Egy 13 munkatársból álló témakollektívának egy információs mérnök és egy további információs szakember is tagja. A témával való foglalkozás kezdetén ők készítik el az irodalmi beszámolót. A munka további fázisaiban követik a vonatkozó szakirodalmat, és a témával foglalkozó minden további megbeszélésnél mindenkor irodalmi áttekintést adnak a kutató-kollektíva további 11 tagja számára.

Az információs mérnök és munkatársa a témára vonatkozó információkat viszonylagos teljességgel tudja biztosítani. Az irodalmazási munkától való mentesítés révén a többi munkatársa már a kutatás megkezdésekor a kutatási feladattal foglalkozhat. A munka így módon meggyorsul, és eredményessége korábban vezethető be a termelésbe. E tényezőt a jelen számítások nem veszik figyelembe.

A hatékonysági mutató kiszámításához szükséges adatok a példa esetében:

$$i = 11 \text{ fő}$$

A kutatók által felhasznált munkaidő csökkenése;

$$T_1 = 220 \text{ ó}$$

$$T_2 = 170 \text{ ó}$$

$$T_i = 150 \text{ ó} / i = 3-9/$$

Az információs munkatársak száma kettő; az első 150, a második 20 órát használ fel. Tehát:

$$k = 1 \text{ esetén } t_1 = 150$$

$$k = 2 \text{ esetén } t_2 = 20$$

Bértételeik:

$$k_1 = 5 \text{ M/ó}$$

$$k_2 = 4 \text{ M/ó}$$

A többi munkatárs bére egységesen 5 M/ó.

$$G_1 = g_k \cdot 250\%$$

$$E_I = \frac{T_1 L_1 G_1 + T_2 L_2 G_2 \dots + T_{11} L_{11} G_{11}}{t_1 L_1 g_1 + t_2 L_2 g_2}$$

$$E_I = \frac{220 \cdot 5 + 170 \cdot 5 + 150 \cdot 5 \cdot 9 / 20}{150 \cdot 5 + 20 \cdot 4 / 250}$$

$$E_I = 10,5 = \frac{8700}{830}$$

A hatékonysági mutató 10,5-es értéke azt jelenti, hogy az adott kutatási munka elvégzéséhez szükséges információknak a két információs munkatárs által történő biztosítása az információ beszerzésével kapcsolatos költségeket a 10,5-öd részére csökkenti. /A kutatók és

információs szakemberek azonos általános bérköltsége esetén a hatékonysági mutató tulajdonképpen azt a viszonyszámot jelentené, amit az információs munkatársak által felhasznált, illetve a kutatók által megtakarított munkaidő hányadosaként kapunk./

A hatékonysági mutató viszonylag nagy értéke a felkutatott információk többszörös felhasználásából és az információs szakemberek irodalomkutatásban való jártassága révén adódik.

Minden textilkombinátban a tématervet a megfelelő témakollektíva, a tervező és koordináló részleg, valamint az információs részleg közösen készíti el.

A tématerv meghatározza a kutatási munka információs szükségletét. A munka előkészítéséhez szükséges szakirodalmi beszámoló elkészítése után az információs részleg folyamatosan tájékoztatja a kutatócsoportot és a megbízások alapján elkészíti a téma részterületeivel kapcsolatos irodalmi áttekintéseket.

Az információs és a témával foglalkozó munkatársak irodalmi munkájának tervezésére és elszámolására megfelelő bizonylatokat dolgoztak ki. A gazdasági osztályon havonta elemzik a tervezett és a tényleges kutatási ráfordításokat. Az elemzést átadják a témavezetőnek és az információs részlegnek is. A témavezető a téma megvédése után értékeli és elszámolja az információs szolgáltatásokat.

Az ismertetett számítással analóg módon végzik a textilkombinátban az ujitási tervek kivitelezéséhez nyújtott információs munka hatékonyságát is.

Az információs iroda együttműködik az ujitási irodával - a tudományos-műszaki, illetve az ujitási feladattervek adják az alapot az ujitási információs tématerv kidolgozásához is.

Minden olyan feladat kitűzésénél, amelyet egy ujitó-kollektívának kell megoldania, az irodalmi munkát elszámolható szolgáltatásként adják át a kollektíva egy tagjának. Az ujitási szerződés érvényessége alatt ő az információs megbízott.

Az információs áram másik utja az információs irodából indul ki, ahol az információs mérnök szakirányának megfelelően felelős az ujitási információs munkáért.

A textilkombinátban is bevezethető, reprodukálható ujitásokra vonatkozóan írásos információt adnak az ujitási iroda számára. Ennek kézbevitelével az ujitási iroda a célkitűzésre vonatkozóan ujitási megállapodást köt és megindítja a realizálást.

Ezt a módszert már több szovjet üzemben is kipróbálták és mindezekelőtt azért propagálják, mert az ujitások minden kutatási költség nélkül olcsón megvalósíthatók.

Az ujitásokat csoportosíthatjuk intenzív irodalomkutatást igénylő és gyakorlati ujitási feladatokra. Ma még az utóbbiak vannak túlsúlyban, de az információs osztály szeretné, hogy egyre nagyobb mértékben vonják be az ujitási munkába.

Kalmár Péter

Külföldi folyóiratokban olvastuk

Az on-line számítógép helyzete hasonlít a 60 év előtti autózáshoz. Jó szórakozás azoknak, akik szeretik a gépet és eltekintenek a kezdeti nehézségektől. Mások ragaszkodnak a lovaskocsihoz, és ha a gép elkerülhetetlenné válik, akkor inkább sofőrt fogadnak.

/NLL Review, 2.k. 5. sz. 1973.
p.141./

Kétféle tudás létezik: vagy magát a tárgykört ismerjük, vagy azt tudjuk, hol találunk róla információt.

/Libri, 22.k. 4.sz. 1972. p.312./

Az NSZK-ban a Textilmérnökök Egyesületének dokumentációs központja, együttműködve hat más országgal, áttért a gépi feldolgozásra. Ennek keretében lefordították a Massachusetts Institute of Technology deszkriptor-jegyzékét. A kiadvány 3 kötetben kb. 9000, textiliával kapcsolatos deszkriptort tartalmaz, ára DM 325,-

/Bibliographie Documentation Terminologie, 13.k. 1.sz. 1973. jan. p.45./

A Ministère du Développement Industriel et Scientifique /francia Ipari és Műszaki Fejlesztési Minisztérium/ mellett Országos Tudományos és Műszaki Információs Hivatalt hoztak létre a Journal Officiel 1973.febr.7. számában közölt határozat szerint. Feladata a nemzeti információs politika irányvonalának meghatározása.

/New Library World, 74.k. 874.sz. 1973.ápr. p.88./

Angliában 1973-ban nem lesz Nemzeti Könyvhét, mivel a kiadók egyesülete nem biztosítja ennek anyagi fedezetét.

/Library Association Record, 75.k. 2.sz. 1973. p.9./

A CIP /Cataloguing in Publication = könyvbe nyomott címleírás/ program keretében a Kongresszusi Könyvtár a 10 000. kiadványba készített címleírást.

/Library of Congress Information Bulletin, 31.k. 47.sz. 1972. p.501.

A New York City Public Library zajtalan görkorsolyával szerelte fel alkalmazottait, hogy meggyorsítsa a munkát.

/New Library World, 74.k. 874.sz. 1973.ápr. p.84./